Justitieutskottets betänkande 1985/86:33

om anslag till polisverksamheten rörande brott mot rikets säkerhet m. m.
(prop. 1985/86:100, bil. 4, B 2, jämte motion)

JuU
1985/86:33

ANDRA HUVUDTITELN

Polisväsendet

Polisverksamheten rörande brott mot rikets säkerhet m. m. Regeringen har i proposition 1985/86:100 bilaga 4 (justitiedepartementet) under punkt B 2 (s. 39) föreslagit riksdagen att till Polisverksamheten rörande brott mot rikets säkerhet m. m. för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 163 199 000 kr.

Motion

I motion 1985/86:Ju216 av Christer Eirefelt (fp) hemställs att riksdagen av regeringen begär förslag som innebär att rikspolisstyrelsens uppdragsverksamhet inom datasäkerhetsområdet upphör.

Utskottet

Inledning

Under ärendets beredning har utskottet vid studiebesök hos rikspolisstyrelsens säkerhetsavdelning informerat sig om den polisiära säkerhetstjänstens organisation och verksamhet.

Medelsberäkningen

Regeringens anslagsförslag innebär en ökning av anslaget till den polisiära säkerhetstjänsten från 148,5 milj. kr. för innevarande budgetår till 163,2 milj. kr. för budgetåret 1986/87.

Utskottet, som vid det nyss nämnda studiebesöket informerat sig om innebörden av regeringens medelsberäkning, tillstyrker bifall till regeringens förslag.

I sammanhanget vill utskottet återknyta till tidigare behandlade frågor om säkerhetstjänstens organisation, se JuU 1983/84:22 och där gjorda hänvisningar. I budgetpropositionen lämnar departementschefen en redovisning av vidtagna organisationsförändringar m. m. Vid studiebesöket har utskottet inhämtat ytterligare information i saken. Vad utskottet sålunda erfarit föranleder inget särskilt uttalande från utskottets sida.

1 *Riksdagen 1985/86. 7 saml. Nr 33*

I motion 216 kritiseras den kommersiella verksamhet som rikspolisstyrelsen bedriver inom området för datasäkerhet. Motionären anser att verksamheten bör upphöra och anför bl. a. att polisen inte bör tillåtas ta betalt för en viss del av sin brottsförebyggande verksamhet. Det pekas vidare på svårigheter att dra gränser mellan ordinär polisverksamhet och affärsmässig konsultverksamhet. Motionären påstår också att polisen kan antas åtnjuta otillbörliga konkurrensmässiga fördelar i förhållande till de företag som bedriver likartad konsultverksamhet på säkerhetsområdet.

Enligt 12 § första stycket förordningen (1984:731) med instruktion för rikspolisstyrelsen får rikspolisstyrelsen bedriva uppdragsverksamhet inom områdena

1. försäljning av programvara för automatisk databehandling,
2. konsultverksamhet i fråga om användning av automatisk databehandling med särskild inriktning på datasäkerhet samt
3. konsultverksamhet i fråga om säkerhetsskydd i övrigt.

Denna reglering trädde i kraft den 1 oktober 1984.

Intäkter från uppdragsverksamheten skall enligt regeringsbeslut tillföras anslagsposten Förvaltningskostnader under anslagspunkten B 1 Rikspolisstyrelsen. Medlen står till regeringens disposition.

För närvarande finns fem arvodestjänster avdelade för sådana arbetsuppgifter som det här gäller. Enligt andra stycket i det nyss nämnda lagrummet får ett förordnande på en tjänst med sådana arbetsuppgifter som anges i paragrafens första stycke meddelas att gälla för bestämd tid eller tills vidare längst till viss tidpunkt. Sådana arbetsuppgifter skall enligt samma bestämmelse handläggas inom säkerhetsavdelningen.

Frågan om rikspolisstyrelsens uppdragsverksamhet har debatterats i kammaren vid flera tillfällen, senast den 21 maj 1985 (riksdagens protokoll 1984/85:147 s. 93 ff). Justitieministern uppgav därvid bl. a. följande.

Rikspolisstyrelsen har, såsom varit planerat, mot avgift ställt sitt kunnande inom säkerhetsområdet till förfogande för såväl den offentliga sektorn som för näringslivet. I något enskilt fall har styrelsen också sålt viss programvara till en utländsk polisorganisation. Styrelsen har vidare haft vissa andra kontakter på exportmarknaden. Uppdragsverksamheten har inte i något fall omfattat den verksamhet vid sådana myndigheter eller företag för vilken styrelsen har skyldigheter eller befogenheter på grund av sin ställning som polismyndighet och som central förvaltningsmyndighet för polisväsendet. Inom styrelsen har uppdragsverksamheten avgränsats från annan verksamhet genom att ett mindre antal tjänstemän särskilt har avdelats för sådana uppgifter utöver den ordinarie personalbesättningen, vilket också anger omfattningen av verksamheten. De beslut som fattas om verksamheten följer den ordning som anges i styrelsens instruktion. Verksamheten har kunnat bedrivas utan att komma i konflikt med rikspolisstyrelsens vanliga verksamhet. För de uppdrag som styrelsen har åtagit sig har man tillämpat de priser som är allmänt förekommande inom den aktuella branschen. Inriktningen är att man söker få full kostnadstäckning, inbegripet samtliga kostnader som rikspolisstyrelsen har för verksamheten.

Utskottet har vid det förut nämnda studiebesöket hos rikspolisstyrelsens säkerhetsavdelning informerat sig om den aktuella uppdragsverksamheten.

Därvid framhölls bl. a. att uppdragsverksamheten inte tar resurser i anspråk från den övriga polisverksamheten. Justitieministern får varje månad redovisning om uppdragsverksamheten.

Det har upplysts att frågor om prissättning, redovisningsteknik m. m. kommer att granskas av riksrevisionsverket.

Den principiella frågan om myndigheters uppdragsverksamhet och framför allt den nu aktuella delen rörande rikspolisstyrelsen behandlades av utskottet i mars 1984 med anledning av en motion. Ämnet hade då aktualiserats genom att departementschefen i budgetpropositionen anmält att han hade för avsikt att föreslå regeringen den ordning som nu gäller enligt vad som redovisats inledningsvis. För en närmare redogörelse hänvisas till betänkandet JuU 1983/84:22 s. 4 ff. Utskottet uttalade där att det inte fanns några formella hinder för regeringen att ge rikspolisstyrelsen rätt att ägna sig åt uppdragsverksamhet. Utskottet erinrade om att riksdagen tidigare hade ställt sig bakom åtgärder som syftar till att stimulera export av tjänster från statliga myndigheter. När det gällde utformningen av de närmare bestämmelserna för uppdragsverksamheten uttalade utskottet att man borde åstadkomma en tydlig gränsdragning mellan den formen av verksamhet och rikspolisstyrelsens administrativa och polisiära myndighetsåligganden, bl. a. i fråga om den brottsförebyggande verksamheten.

När frågan om rikspolisstyrelsens uppdragsverksamhet nu på nytt har väckts vill utskottet först framhålla att utskottets nyss återgivna uttalanden fortfarande är fullt giltiga. Det är vidare skäl att understryka att uppdragsverksamheten bedrivs i linje med de allmänna strävanden som finns i dag inom svensk statsförvaltning, nämligen att utveckla och ta till vara myndigheternas kunskaper utanför det vanliga verksamhetsområdet. Utskottet ser inget hinder mot att rikspolisstyrelsen på lämpligt sätt och i lämplig omfattning ställer sina specialkunskaper till förfogande också för verksamhetsområden som inte omfattas av styrelsens skyldigheter som polismyndighet. Därvid kan exempelvis pekas på att det är ett allmänt samhällsintresse att säkerheten i ADB-systemen höjs så att sårbarheten i samhället minskar. Någon anmärkning från konkurrenssynpunkt har enligt utskottets mening inte framkommit.

Utskottet kan sålunda inte ställa sig bakom motionärens påståenden om missförhållanden på området för rikspolisstyrelsens uppdragsverksamhet, och utskottet anser mot bakgrund av det anförda att det inte är påkallat med någon riksdagens åtgärd med anledning av motionen. Utskottet avstyrker därför bifall till motion 216.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *medelsberäkningen*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag till *Polisverksamheten rörande brott mot rikets säkerhet m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 163 199 000 kr.,

2. beträffande *uppdragsverksamhet*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Ju216.

Stockholm den 13 maj 1986

På justitieutskottets vägnar

Karin Ahrland

Närvarande: Karin Ahrland (fp), Arne Nygren (s), Hans Pettersson i Helsingborg (s), Björn Körlof (m), Helge Klöver (s), Gunilla André (c), Lars-Erik Lövdén (s), Hans Göran Franck (s), Arne Svensson (m), Birthe Sörestedt (s), Elving Andersson (c), Bengt-Ola Ryttar (s), Eva Johansson (s), Lars Sundin (fp) och Jerry Martinger (m).

gotab Stockholm 1986 10930